



JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Riigikogu
riigikogu@riigikogu.ee

Teie 11.09.2025
Meie 25.09.2025

nr 2-3/15-377
nr 10-4/7463-2

Vastus Riigikogu liikme Aleksandr Tšaplõgin'i pöördumisele

Austatud Riigikogu esimees

Tänan Teid Riigikogu liikme esitatud kirjaliku küsimuse edastamise eest. Käesoleva kirjaga edastan oma vastuse pöördumisele.

Riigikogu liige Aleksandr Tšaplõgin soovis vastuseid küsimustele seoses poliitreklaami läbipaistvuse määrusega, mis jõustus 9. aprillil 2024 ja mida kohaldatakse 10. oktoobrist 2025¹ (edaspidi poliitreklaami määrus) ning reklaamiseaduse ja isikuandmete kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõuga (696SE), mille eesmärgiks on tagada määruse nõuetekohane täitmine.

Esmalt tuleb märkida, et määruse sõnastus on olnud erakordselt ebaselge ja see on ka olnud peamine põhjus, miks Eesti on olnud sellele määrusele üleüldiselt vastu. Seega loomulikult ootame seda, et see täpsustuks, mitte ei oleks selle sisustamine liikmesriikidele täiendav koormus.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 47 sätestab, et kõigil on õigus ilma eelneva loata rahumeelselt koguneda ja koosolekuid pidada. Poliitreklaami määrus ei piira neid õigusi ehk määrusega ei reguleerita meeleavaldusi, vaid tagatakse poliitreklaami läbipaistvus. Kui lugeda määrust sõna-sõnalt, siis on öeldud, et need (meeleavaldused) võivad mahtuda poliitreklaami mõiste alla, sest tegemist on seadusandliku protsessi mõjutamisega². Ja kui nii lugeda, siis siia alla kvalifitseeruvad ka aktsioonid, mis on tehtud seoses seadusandluse muutmisega – on mõistetav, et näiteks automaksu vastased petitsioonid või meeleavaldused nõuavad teatud seaduse ümbertegemist. Samuti tuleb eristada, et kui meeleavaldus on organiseeritud nt erakonna poolt, on selge, et see on teistsugune meeleavaldus kui see, et inimesed lihtsalt tulevad kokku. Samuti läbipaistvusteate nõue kohaldub üksnes poliitreklaami avaldajatele³.

Tuleb siiski rõhutada, et mitte mingit seost poliitreklaami määruel vaba kogunemise piiramisega ei ole. Oleme nii eelnõu seletuskirjas kui ka avalikus kommunikatsioonis välja toonud, et vabalt võib edasi koguneda ning kuna tegemist on uue ja ebaselge regulatsiooniga, pakub riik peamiselt nõustamist ja suulist juhendamist, mitte ei algata menetlusi. Isegi kui tegemist on rikkumisega, saab ka seda lahendada suulise juhendamisega ning igal juhul ei ole see seotud kogunemisvabaduse piiramisega. Sellega poliitreklaami määrus ei tegele.

¹ Arvutivõrgus: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:32024R0900>.

² Määruse artikkel 3 punkti 2 punkt b.

³ Määruse artikkel 11.

Mis puudutab ekspertkomisjoni, siis kui seadus jõustub ja Justiits- ja Digiministeerium saab mandaadi koostada rakendusakt, määratakse sellega kindlaks komisjoni töökord ja täpne koosseis. Komisjon peab lähtuma poliitreklaami definitsioonist, mis tuleneb otse määrusest⁴ ning liikmesriikidel ei ole õigust seda definitsiooni muuta.

Eelnõu kohaselt võib Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet küsida ekspertkomisjonilt arvamust, kas avaldatud reklaam on poliitreklaam poliitreklaami määruse tähenduses. Seega tegemist on arvamuse, mitte siduva otsusega. Lõpliku hinnangu annab järelevalveorgan.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Signe Teiv 5884 3859
signe.teiv@justdigi.ee

Monika Tappo
monika.tappo@justdigi.ee

⁴ Määruse artikkel 3.